



Pootgoedtelers delen ervaringen met 'eigenwijze' collega

Bomen over bacterieziek

Minder generaties, perceelsverbetering, voorraadrooien: iedere pootgoedteler heeft ideeën om Erwinia aan te pakken. En dat moet ook, want een eenduidig antwoord op de bacterieziekte is er niet. Een groep noordelijke telers van de Pootgoedacademie bezoekt onlangs hun vooruitstrevende collega-teler Marco Klaver in Kraggenburg, om met hem van gedachten te wisselen.

Het is een vorstige morgen in januari als tien pootgoedtelers uit Friesland en Groningen zich verzamelen op het bedrijf van Marco Klaver in Kraggenburg (NOP). Terwijl collega's in de buurt van de vorst gebruik maken om te ploegen of kunstmest te strooien, staat Klaver klaar met een grote thermoskan koffie. Bij de ingang van de loods krijgen de bezoekers plastic hoesjes uitgedeeld om over hun schoenen te trekken, waarna ze machineloods kunnen betreden.

De telers bevinden zich op de tweede locatie

van Klaver. Hier staan de meeste werktuigen, een voorkiemkas en een mechanische koeling met daarin het stammenmateriaal. Op de hoofdlocatie, even verderop aan de weg, staat de sorteer- en verpakingslijn en wordt de bulk van de oogst verwerkt en bewaard. Het personeel dat daar werkt, hoeft in principe niet hier te wezen. Klaver heeft bewust gekozen voor deze scheiding, om de kans op insleep van ziekten zo klein mogelijk te houden.

Het bedrijf houdt zich uitsluitend bezig met hoogwaardige pootgoedklassen. De bedoeling

van Klaver is om alleen S-materiaal af te leveren, wat betekent dat de aardappelen maximaal vier generaties op het bedrijf blijven. Met veertig rassen en jaarlijks 100 tot 110 hectare vermeerdering wil Klaver kosten nog moeite sparen om de hygiëne zo professioneel mogelijk aan te pakken. Dat is niet zonder resultaat. Vijftien jaar lang bleef hij gevrijwaard van bacterieziek (Erwinia). Vandaar dat zijn noordelijke collega's graag eens even met hem wilden 'sparren'; hoe doet deze man dit?

Hygiëne is belangrijk voor pootgoedteler Marco Klaver. Daarom krijgen bezoekers plastic hoesjes om over hun schoenen of laarzen te trekken.

Toch blijkt weer de ongrijpbaarheid van bacterieziek als Klaver tot zijn spijt moet meedelen dat ook bij hem recent een partij op Erwinia is afgekeurd. Naar de reden kan hij slechts gissen: „Ik denk dat de besmetting in het veld heeft plaatsgevonden. Het water heeft meerdere malen tussen de ruggen gestaan. Dan kan een latente besmetting zich toch uitbreiden.“

Droog en schoon

Netwerkmentor Laurens Persoon van DLV Plant en drijvende kracht achter de Pootaardappelacademie Harry de Coo hebben in Klaver naar eigen zeggen een 'goeie, eigenwijze teler' gevonden. Het doel is om vandaag ideeën op te doen en ervaringen uit te wisselen. Bij de start van de pootgoedacademie was er nog wel eens wat huiver om alle ervaringen open op tafel te gooien, merkte De Coo. „Wie gaat er nu vertellen dat hij last heeft van bacterieziek? Die schroom was gelukkig snel verdwenen. Inmiddels is het een open groep, met betrokken telers. De bescheiden omvang van de groep (maximaal 10-12 personen, red.) draagt hier aan bij.“

Tijdens de eerste bijeenkomst is vooral bekeken met welke vragen telers zitten en welke kansen zij zien om op hun eigen bedrijf meer grip te krijgen op Erwinia. Het komt volgens de deelnemers vooral neer op schoon en droog werken en zowel het te velde staande gewas als het geogoste product zo min mogelijk beroeren.

De tweede bijeenkomst speelde zich af op het onderzoeksbedrijf van HZPC in Metslawier, waar specialisten van het Deltaplan Erwinia en van de NAK een toelichting gaven op de laatste stand van zaken uit onderzoek en waarnemingen. Hoewel de kennis rond bacterieziek door het Deltaplan Erwinia flink is toegenomen, blijft het moeilijk om een algemene oplossingsrichting aan te geven. De groep is het erover eens dat alleen een geïntegreerde aanpak werkt. Ofwel: alles goed doen. Helaas is de praktijk weerbarstiger, zeker met de grotere wordende bedrijven. Of zoals pootgoedteler Peter Remijn uit Eenrum het verwoordt: „In de pootgoedteelt kom je altijd handjes tekort.“

Varkens

Ook Klaver, die het nodige personeel heeft

rondlopen, moet dat beamen. „Je kunt niet altijd alles op het optimale moment doen. Ik zou graag vroeg en onder droge omstandigheden willen rooien, maar dan moet je daar wel de kans voor krijgen“, zegt hij, verwijzend naar de reeks natte zomers. Zijn voornemen is om zijn stammenmateriaal enkele dagen in het zwad te laten liggen, om het goed droog naar binnen te kunnen brengen.

Zoals gezegd neemt Klaver op gebied van hygiëne geen enkel risico. Machines worden consequent ontsmet. Hij is ervan overtuigd dat mechanisatie een belangrijke vijand is als het gaat om bacterieziek. De sponsenwals van de Structural snarenbedpootmachine moet er na iedere dag poten af, waarna deze wordt schoongemaakt en ontsmet. Verder worden alle machines op de kavel schoongemaakt. Dat is een behoorlijke klus, zeker voor de chauffeur van de spuitmachine. De maatregelen zijn er niet alleen voor bacterieziek, maar moeten ook de verspreiding van aaltjes en andere narigheid voorkomen. Ze gelden dan ook voor alle teelten. Van de loonwerker eist Klaver dat deze met een bietenrooier komt die volledig schoon is en ontsmet. „Het is een hoop werk en het is niet altijd leuk. Maar het is zeker niet overdreven. Als ik kijk naar het varkensbedrijf van mijn neef, dan weten wij in de akkerbouw nog heel weinig van hygiëne.“

Talent

Het gezelschap neemt een kijkje in de bewaarplaats van de stammen. Een sterke karwijgeur komt ze tegemoet, wat wijst op het gebruik van Talent. Klaver gebruikt deze kiemremmer standaard, met uitzondering van een enkel ras dat reageert met misvormingen in het veld. Zijn belangrijkste reden om Talent te gebruiken is om de planten meer stengels te laten vormen en daarmee meer knollen. De meeropbrengst is aanzienlijk en kan in de tientallen procenten lopen, is zijn ervaring. Hoewel het pootgoed door de behandeling verder verouderd de grond in gaat, heeft het gewas een langere groeiperiode nodig. Klaver rooit sinds het gebruik van Talent niet meer in augustus maar in september. Dat leidt tot extra weersrisico's. „Op zich kun je op onze grond snel terecht. Dus rooien lukt wel. Maar wat mij niet bevalt, is dat de kans op overvloedige regenval lijkt toe te nemen. En als iets risicovol is voor bacterieziek dan ►

Peter Remijn, Eenrum

'Als je in aardappelen werkt, kom je altijd handjes tekort'



Durk Bierma, Waaxens

'Alle stammen voorkiemen in bakken'



Klaas Jan Jensma, Hijum

'Aanpak Erwinia is kwestie van geloof'



Marco Klaver, Kraggenburg

'De akkerbouw weet nog weinig van hygiëne'



Serie studieclubs

Samen weet je meer dan alleen. De Nederlandse akkerbouwer schuwt er niet voor om zijn kennis te delen met collega's, om teelten op een hoger plan te brengen. In studieclubverband komen de cijfers op tafel, worden elkaars bedrijven bezocht of helpen externe deskundigen bij het beantwoorden van vragen. Akker Magazine brengt een aantal akkerbouwstudieclubs in beeld. Van de traditionele akkerbouwgewassen tot grove groenten, en van teeltechniek tot economie vindt u in 2012 in iedere uitgave een verslag van een bijeenkomst. Deze keer: de Friese expertisegroep Erwinia van de Pootaardappelacademie.

Pootaardappelacademie expertisegroep Erwinia

Profiel: In 2009 is in Groningen en Friesland de Pootaardappelacademie van start gegaan. Binnen dit kennisnetwerk hebben pootgoedtelers, op initiatief van LTO Noord en handelshuizen en onder begeleiding van DLV Plant, samen knelpunten besproken en naar oplossingen gezocht. Deze opzet werkt zo goed, dat de Pootaardappelacademie nu ook in andere delen van Nederland wordt opgezet. Tot dusver telde de Pootaardappelacademie 11 expertisegroepen, waarvan zich er twee met de problematiek rond de Erwinia-bacterie hebben beziggehouden. Een van deze groepen had onlangs zijn derde en laatste bijeenkomst. De twaalf telers bezochten hun collega Marco Klaver in de Noordoostpolder om met hem van gedachten te wisselen.

is dat water tussen de ruggen. De bacteriën zwemmen zo van knol tot knol. Bovendien betekent later rooien dat ik mijn product moeilijker droog kan krijgen. Kisten op de wind zetten, heeft later in het jaar nou eenmaal minder effect. Dat betekent dat ik meer kisten met geforceerde lucht moet drogen. Daarom hebben wij het afgelopen jaar onze droogcapaciteit uitgebreid van tweehonderd naar tweeduizend kisten."

Voorkiemen

Over het nut van voorkiemen in de bestrijding van bacterieziekten blijken de meningen uiteen te lopen. In de groep noordelijke telers zien

velen het als een mogelijkheid om het gewas te vervroegen, waardoor de kans groter wordt om onder goede omstandigheden te kunnen oogsten. Durk Bierma uit het Friese Waaxens bijvoorbeeld wil al zijn stammen voorkiemen in bakjes. „Ik wil niet te koud bewaren. De knollen moeten al op gang zijn als ze de grond in gaan. Omstorten wil ik echter te allen tijde voorkomen. Vandaar dat ik van de meest kiemlustige rassen afscheid heb genomen.“ Klaver was in het verleden een groot voorstander van voorkiemen, zegt hij even later in de voorkiemkas. Maar hij is ervan teruggekomen. „Hoe goed je het ook doet, er is altijd sprake van kiembreuk. En dat betekent dat je, of je wilt of niet, aan het

versmeren bent. Ik heb daar geen goed gevoel bij. Uiteraard heeft voorkiemen ook voordelen. De moederknollen zijn eerder weggerot en ook voor de virusdruk is het gunstig dat je de teelt naar voren haalt. Ik mag soms dan wel doen alsof ik het allemaal weet, maar ik weet ook lang niet alles.“ Volgens collega Klaas Jan Jensma is de bestrijding van Erwinia een optelsom, waarbij meerdere aanpakken tot een goed resultaat kunnen leiden. „Of je nou voorkiemt, Talent gebruikt of kisten draait. Het is een kwestie van geloof wat het beste uitpakt voor Erwinia. In de basis moet de kwaliteit van je poters goed zijn. Als je dan verder netjes werkt, dan leiden er meerdere wegen naar Rome.“ ■

